

religie & filosofie

filosofisch elftal

Pedoseksualiteit zal nooit helemaal verdwijnen

Zal ook 2011 weer in het teken staan van misbruikschandalen? Of wordt het tijd om anders om te gaan met dit soort zaken?

Marc van Dijk

Op YouTube worden oude Sesamstraat-filmpjes druk becommentarieerd. Een man genaamd Rudy, die zingend in bad zit met een stel peuters krijgt het te verduren. Twintig, dertig jaar geleden geen probleem; helemaal fout in de ogen van hedendaagse kijkers. Is dit een teken van vooruitgang, of zijn we door kerkelijke misbruikschandalen, door Benno L. en Robert M. van de Kook geraakt?

Bas Haring, filosoof en bijzonder hoogleraar publiek begrip van de wetenschap aan de Universiteit Leiden: „Natuurlijk is het niet fijn wat er allemaal gebeurd is en ik snap dat mensen er boos over zijn. Maar er zijn pedagogen die zeggen dat het trauma dat kinderen oplopen groter wordt als de buitenwereld heftig reageert.

„Ik ben geen deskundige, maar stel nou eens dat die pedagogen gelijk hebben. Stel je voor dat het waar is dat het trauma dat kinderen oplopen als gevolg van seksueel misbruik vergroot wordt door de reacties uit de omgeving en de media. Dan lijkt het me verstandig dat media en publiek hun reacties intomen. Of het waar is weet ik niet, maar ik kan me er van alles bij voorstellen. Zeker bij hele jonge kinderen: die hebben zelf nog nauwelijks een moreel kader, en krijgen dat van ouders en omgeving.”

Sabine Roeser, bijzonder hoogleraar politieke filosofie en ethiek van technologie aan de Universiteit Twente: „Over de vraag of de verontwaardiging van buitenstaanders de schade vergroot, bestaat volgens mij inderdaad geen consensus. Er zijn ook deskundigen die beweren dat de schade er hoe dan ook is, ongeacht de reacties van de buitenwereld.

„Afgezien daarvan lijkt het me een heel slecht idee om er stiller mee om te gaan. Natuurlijk, slachtoffers dienen zoveel mogelijk te worden afgeschermd van mediageweld en dienen goede professionele begeleiding te krijgen. Maar dat staat los van de vraag hoe er in de media en in de rechtszaal met kindermisbruik moet worden omgegaan. Daar geldt: aan de grote klok hangen en hard straffen. Juist omdat kinderen de normen nog niet kennen, dienen wij daar niet vaag over te doen. Volwassenen zijn er om kinderen te beschermen, niet om de misdaden van andere volwassenen goed te praten.”

Haring: „Ik pleit niet voor het goedpraten van wat dan ook. Ik heb het over de impact van de reacties op het trauma. Als het waar is dat de reacties het trauma kunnen vergroten, doet zich een interessant moreel dilemma voor. Aan de ene kant zou je geneigd zijn de dader minder te veroordelen, want dat zou de schade alleen maar vergroten. Aan de andere kant hoort de dader te weten wat voor reacties zijn daad oproept en welke schade die reacties veroorzaken. Hij blijft de hoofdverantwoordelijke. Mocht je die tweede kant

Straks mag een vader thuis ook niet meer met zijn eigen kinderen douchen zonder zwembroek

Bas Haring

In de jaren zeventig moest alles kunnen. Daar zijn we gelukkig op teruggekomen

Sabine Roeser

zwaarder laten wegen, dan democratiser je feitelijk de moraal. Dan zeg je dat iets moreel verwerpelijk is omdat een meerderheid dat vindt. Persoonlijk kies ik liever niet voor een democratische moraal. Ik ben dan ook geneigd de pedoseksueel minder te veroordelen als blijkt dat een deel van de schade te wijten is aan de publieke reactie.

„Mijn vermoeden is dat we een groep mensen te makkelijk en op basis van te weinig feitelijke kennis vreselijk veroordelen. Het is vaak helemaal niet duidelijk wat er feitelijk gebeurd is: een foto van een bloot

Elftal

Haring
Gude - Roeser - Ankersmit - Van Tongeren

Spruyt - Groot - Van Brederode

Huijjer - Lock - Hermsen

kindje maken is soms al voldoende om voor pedoseksueel door te gaan. In gevangenen zijn pedo's de meest verachte mensen. Het lijkt erop dat verachting een hele primaire reactie is van ons jegens hen: mensen in gevangenen zijn niet van die filosofen. Laten wij als filosofen waken voor primaire reacties, mensen niet snel veroordelen maar juist mededogen tonen – zeker jegens de mensen die worstelen met een geaardheid waar ze weinig aan kunnen doen.”

Roeser: „Volgens mij is de maatschappij helemaal niet overdreven intolerant tegenover pedoseksuelen. Misschien lijkt het zo, omdat we nog steeds een inhaalslag aan het maken zijn. De straffen voor kindermisbruik zijn nog steeds niet hoger dan die voor andere zedendelicten, terwijl dat gezien de onmondigheid en weerloosheid van de slachtoffers volgens mij wel op zijn plaats zou zijn.

„Vergelijk het met vrouwenrechten. Als een vrouw vroeger verkracht werd, kreeg zij de schuld, niet de dader. Inmiddels weten we gelukkig beter. Bij pedoseksualiteit lijken we nog steeds wel eens geneigd om uit misplaatste mildheid te vergeten wat er eigenlijk aan de hand is. In de jaren zeventig moest alles kunnen, met alle gevolgen van dien. Daar zijn we gelukkig op teruggekomen.”

Haring: „Als we op deze manier doorgaan, worden ook heel normale, natuurlijke dingen die niks met pedoseksualiteit te maken hebben, ontzettend eng. Het is al jammer dat zo'n filmpje van een man in bad met kinderen in 'Sesamstraat' kennelijk niet meer kan. Straks mag een vader thuis ook niet meer met zijn eigen kinderen douchen zonder zwembroek. In Amerika is dat op bepaalde plaatsen al omstrengd gedrag.”

Roeser: „Inderdaad, we moeten ervoor waken dat we alle mannen gaan verdenken. En er moet hulp zijn voor pedoseksuelen. Maar een pedoseksueel moet zich altijd realiseren dat het uitleven van zijn seksuele voorkeur moreel onacceptabel is, anders dan veel andere seksuele voorkeuren die afwijken van de norm.”

Haring: „Het verschijnsel zal nooit verdwijnen. Uit onderzoek blijkt dat bijna één procent van de mannen pedoseksuele neigingen heeft, las ik laatst in *Trouw*. Dat is niet per se verontrustend. Het is een gegeven, dit is de mensheid waarmee we het moeten doen. Het is alleen maar verontrustend als wij er zo krampachtig mee omgaan.”

Roeser: „Krampachtig? Dat klinkt mij te veel als het vergoelijken van een kwalijke zaak. Niet de media-aandacht en de publieke reacties zijn het ergste, maar het misbruik zelf. Dat blijkt ook uit het feit dat de slachtoffers van het kerkelijk misbruik schade hebben ondervonden van het misbruik ondanks dat het decennialang is doodgezwegen. Bovendien is de recente media-aandacht hiervoor deels te danken aan het actief naar buiten treden van diezelfde slachtoffers.

„Dat het percentage pedoseksuelen zo hoog is, is verrassend en verontrustend, maar voor de morele evaluatie niet relevant. Het feit dat iets in de natuur voorkomt, zegt niets over de mate waarin het moreel acceptabel is.”

Ruimte voor geloof

Sommige niet-kerkelijke ouders willen hun kind toch 'iets meegeven' van het geloof. Hoe doen zij dat? Eerste deel van een tweeluik.

Somajeh Ghaemina

Nick en Cécile Hibma geloven niet in God. Ze komen alleen in een kerk voor een begrafenis of een huwelijk.

Zij, pensioenconsultant, kreeg thuis niets mee van de Bijbel of welk heilig boek dan ook. In haar ouderlijk huis was geen plek voor het geloof.

Hij, werkzaam in de informatietechnologie, genoot deels een christelijke opvoeding en ging een tijdje naar de zondagsschool, maar gelooft niet.

Hun omgeving reageerde dan ook verrast toen de jonge ouders uit Apeldoorn bewust kozen voor een protestants-christelijke basisschool voor hun dochter Jinte (5), waar straks ook zoon Kars (3) naartoe zal gaan.

„Wij willen dat onze kinderen iets meekrijgen van het christelijk geloof en van daaruit begrijpen hoe onze westerse samenleving in elkaar zit”, verklaart Cécile Hibma hun keuze. „We vinden het belangrijk dat ze respect hebben voor mensen die wel geloven, ze moeten ook leren dat er andere geloven zijn dan alleen het christendom. Daarnaast heb ik het idee dat er op een christelijke school meer aandacht is voor normen en waarden dan op een openbare school.”

Ze kozen voor een christelijke basisschool in de buurt, waar kinderen met verscheidene achtergronden naartoe gaan. Het gebouw staat pal naast een openbare school en noemt zich een 'ontmoetingschool'. Binnenkort zal de familie Hibma waarschijnlijk wel een kerk binnen stappen, omdat Jinte, die op school bijbelverhalen hoort en christelijke liedjes leert, dit zo graag wil.

Moeder Cécile: „Ze vroeg laatst waarom wij nooit naar de kerk gaan. Ik heb haar uitgelegd: er zijn mensen die geloven in een God en naar de kerk gaan. Papa en mama niet. Jij mag straks zelf kiezen wat je wilt. Maar ik wil best met haar mee naar een dienst die vanuit school wordt georganiseerd.”

Zelf niet of nauwelijks iets doen met het geloof maar je kind er wel iets van mee willen geven, hoe doe je dat? Geloof of levensbeschouwelijke opvoeding in het gezin is voor onderzoekers een braakliggend terrein.

Volgens het Sociaal en Cultureel Planbureau noemt de meerderheid van de Nederlanders zich buitenkerkelijk. Slechts een op de vijf mensen die zich tot een geloofsgenootschap rekenen, gaat ook daadwerkelijk naar de kerk, moskee of een religieuze bijeenkomst. Uit een onderzoek van de Stichting Godsdienst en Opvoeding blijkt dat er bij zowel kerkelijke als niet-kerkelijke ouders wel degelijk godsdienstpedagogische vragen leven maar dat zij niet snel bij kerken zullen aankloppen. Er moeten dus meer ouders zijn als Cécile en Nick Hibma.

'Als ze

Godsdienstpedagoog Alma Lanser van de Vrije Universiteit in Amsterdam onderzocht de vragen die deze ouders over geloofsopvoeding hebben op het forum van de populaire website OudersOnline. Ze zag vooral ouders die bezig zijn met de vraag hoe ze die opvoeding vorm moeten geven. „Wat kun je thuis aan geloofsopvoeding doen, hoe zit het op school en heb je nog wat met de kerk?”

Ze hebben veel behoefte aan infor-

Ik heb uitgelegd: er zijn mensen die geloven in een God. Papa en mama niet.

Moeder Cécile

matie maar kloppen niet aan bij de kerk, waarover op de fora een overwegend negatief beeld bestaat. Belangrijk is, zegt Lanser, dat ouders eerst bepalen waar ze zelf staan, wat ze zelf geloven. Veel ouders stappen in een pedagogische paradox, ziet zij. „Zij zeggen: mijn kind mag zelf